

Nem nyomhatom el végül azt a megjegyzést, hogy a könyv általában véve megfelel ugyan a céljának, melyet magának kitűzött, de rendszeres része kevésbé sikerült, mint az ezt megelőző történeti áttekintés.

WALDAPFEL JÁNOS.

ÚTBAIGAZÍTÁSOK, ÉSZREVÉTELEK.

15. kérdés. *Igazolható-e a középiskolákban közönségesen divó az a gyakorlat, hogy a fiatal kezdő tanárookra bízzák a legelső osztályokat?*

Mivel a kérdésre egyenesen megfelelni alig lehetséges, vegyük tekintetbe a középiskolákban divatozó szokásokat. «Divatozó szokások», mert határozottan kifejtett rendeletekről nem igen olvasunk.

Vannak középiskolák:

1. hol a tárgyfólosztásban semmiféle rendszer sincsen. Sokszor az önkény, sokszor, a szeszély, néha az eléggé el nem ítélt kegyosztás dönt. Huzamosabb tapasztalat legalább erre enged következtetést. Nagy tere nyílik ilyen helyen a «jeles» tanulók fabrikálásának, némely osztályok és tárgyak semmivel sem okadatolható előkelőségének, az áldatlan és a tanításhoz nem méltó versengésnek;

2. hol a látszólagos szükség parancsa szerint készített állandóság normája alapján a tanárok, az óraműhöz hasonlóan, rendszeren ugyanazon osztályokat tapodják. A szükség sohasem pædagogiai eszköz: a tanárok tapasztalata szűk tere szorul, az oktatásból meríthető tanulság évről-évre kisebbedik, és a tanítási energia a megszokott kerékvágásban elpetyhüdik;

3. hol a kezdő tanárokat állandóan felsőbb osztályokba sorozzák, a tapasztaltabbakat az alsóbbakba. Ezen gyakorlat kizárja azon eshetőséget, hogy a tapasztalat köre táguljon, a látóhatár szélesbedjék és a felelősség is kockáztatott;

4. néhol tekintetbe veszik az új tanár kivánságát, hajlamát, képességét és egyéb tehetségeit, és ezek alapján osztják be. Bizonyos egyoldalúság ezen gyakorlattól sem vonható meg, főleg akkor, ha a tanár nem egyetemes pædagogiai célok szerint működik, hanem szaktudományának egy-egy kedvenc ágazatát dolgozza föl. Tudjuk, hogy az ily kedvenc ág, szak, mennyire rovására van az általános ismeretszerzésnek és kiművelődésnek. Az egyoldalúság határtalan;

5. néhol a kezdő tanár rendszer nélkül az alsóbb osztályokat járja, és ott is felejtik, ott is hagyják. Régi hiba ez, még azon korból eredt, mely különbséget tett alsóbb és felsőbb fokú képzés közt. Mélyen

deprimáló szokás ez, mely tehetségünk kifejlődésének gátat vet, és esetleges sokoldalúságunkat megnyirbálja ;

6. ide soroljuk azon már rendszeresebb eljárást, mely az alsóbb osztályokban hagyja ugyan a tanárt, ki a fölvezető rendszer alapján végig járja azokat, hogy utána újból előlről kezdje ;

7. néhol szaktárgyai szerint (mathematika, physika, historia, természetrajz), a kezdő tanár egyszerre öt, néha hat osztályban is tanít. Mindenesetre megkívánható, hogy a tanár szaktárgyának minden ágában egyenlő tanítójártassággal birjon, ámde a kezdőnél nem állunk mindig abban a helyzetben, hogy erre kellő tapasztalattal föl volna ruházva. Legalább a tanárképzés erről nem gondoskodott. A földolgozandó tárgy tömege nagy, a munkafelosztás aránytalan, a kívánalom tömérdek, a felelősség terhes és ritka a siker ;

8. néhol a kezdő tanár nem is nyeri szaktárgyait, vagy ezek mellé idegen tárgyat is kap, csak hogy egyes osztályokban leköttesék. Ezen eljárásban sem logikát, sem méltányosságot nem látunk.

9. néhol a fölvezető rendszert a nyolcz osztályon szigoru következetességgel gyakorolják. A következetesség az oktatás első és leghatalmasabb főszabálya. A felelősség fokonkint emelkedik és a vezető tanár képességében gravitál. A siker inkább biztosított, a fokozatos tapasztalat nagyobb körültekintést kelt, és a tanár szakmájában didaktikailag remekelhet, úgyszólván fejleszti, és működésének gyümölcseit is élvezi.

Igaz, a tárgyfelosztást mindenekelőtt a tárgy maga határozza meg. Nehéz dolog a reális tárgyak tanárait ily következetesen keresztülvitt fölvezető rendszerhez alkalmazni, de mindazért lehetséges és sikertígérő. A philologiai szakok tanítóinál ez pedig fölötte könnyű, már annál fogva mivel az egy osztályban tartott nagyobb óraszám miatt ők az osztályfők is. Így beszél róla az Utasítás is.

Nézetünk szerint a kezdő tanár az alsóbb osztályokon kezdje, de azokat vezesse föl. Az évenkinti fölosztás ekkor egy causalis tagozat, melyet meg lehet óvni. A tanár belép az alsó fokozatba és fölmege a legmagasabbig. Igazságosság és méltányosság van e gyakorlatban. A vezető tapintat mindig meg fogja találni azon módozatot, hogy a tanár hajlamán, képességén, kedvén, energiáján csorba ne essék. Maga a tanár is szivesebben fog ily munkához, melynél a vég: a siker, az eredmény, mint oly munkához, mely zavart, fölületességet szül. Nem szakítja meg az oktatásban tudományának kapcsolatosságát, nem foszt meg a felelősség kellemes érzetétől. Azt hisszük ugyanis, hogy oly gyakorlat mellett, mely évről-évre más-más osztályba dobálja a tanárt, mely a még a nyilvános tanításban még tapasztalatlan tanárt egy rendszertelenségbe vezet, mely nem biztosítja arról, hogy az összes osztályokban megpróbál.

hassa erejét, még az egyes években gyakorolt tanítását is megfosztja a sikertől és azt merjük állítani, hogy ilyen eljárás mellett méltányos felelősséget nem is ró reá.

(Nagybánya.)

MORVAY Győző.

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1895 október hó 26-án.

Jelen vannak Heinrich Gusztáv elnöklete alatt: Berzeviczy Albert képviselőházi alelnök, Böngérfy János, Deák Lajos, Demeczky Mihály, Eötvös K. Lajos, Erdődy Béla, Göcz József, Gyulay Béla dr., Hegedüs István, Hegedüs Károly, Heller Ágost, Kacskovics N., miniszteri titkár, Kerékgyártó Elek, Komáromy Lajos, Lakits Vendel, Léderer Ábrahám, Málnai Mihály, Mauritz Rezső, Molnár István, Mosdóssy Imre, Nagy László, Peres Sándor, Radó Vilmos, Reif Manó, Sántha Lajos, Schön József, Schvetz Vilmos, Sebestyén Gyula, Sebestyén Stetina Ilona, Thuránszky Irén, Vajdafy Gusztáv, Verédy Károly, Zichy Antal főrendiházi tag, Trájtler Károly; utóbbi mint jegyző. Azonkívül számos vendég.

I. Elnök meleg szavakban üdvözli a Társaságot. Kéri a tagokat, hogy az új évben támogassák a Társaságot feladata teljesítésében. Jelenti, hogy a közoktatásügyi miniszter úr ő Exja más hivatalos jellegű értekezleten levén elfoglalva, sajnálatára nem vehet részt a mai ülésen. Együttal bemutatja Kacskovics miniszteri titkár és Mosdóssy tanfelügyelő urakat, mint a miniszter úr képviselőit.

II. A felolvasó-asztalhoz dr. Verédy Károly rendes tag lépett, ki Léway Ferencz elhunyt rendes tag fölött emlékbeszédet olvasott föl. — A Társaság a szép megemlékezésért köszönetet mondott.

III. Lakits Vendel rendes tag felolvasta: «*Az egyetemes tanítógyűlések hatásáról*» című értekezését. — A Társaság a nagy szorgalommal és szakértelemmel készült előadásért köszönetet szavazott.

IV. A felolvasó ülést a rendes tagok értekezlete követte.

a) Titkár jelenti, hogy a Társaságnak ismét gyászja van, Szarvas Gábor rendes tag elhunyt. — A Társaság e veszteség fölött érzett fájdalmát jegyzőkönyvbe iktatja. Az elhunyt özvegyével a Társaság részvétele irásban fog közölni.

b) Jelenti továbbá, hogy a közoktatásügyi miniszter úr ő Exja méltányolván a Társaságnak a tanügy terén való buzgó fáradozásait, ez évre 700 forintnyi összeget kegyeskedett kiutaltványozni azzal a kikötéssel, hogy a Társaság folyóiratát díjtalanul küldje a miniszter úr ő Exja által kijelölendő 25 nagyobb elemi és 25 polgári iskola számára. — A Társaság nevében az elnökség hálás köszönetet mondott ő Exjának.